

Rapport

Rapport over een klacht over een Buitengewoon Opsporingsambtenaar (BOA) van de afdeling Handhaving Openbare Ruimte van het Stadsdeel Zuidoost te Amsterdam.

Datum: 12 februari 2013

Rapportnummer: 2013/010

Verzoek

Het verzoek tot onderzoek is op 12 maart 2011 schriftelijk ingediend en betreft de gemeente Amsterdam en het stadsdeel Zuidoost. Aangezien de gemeentelijke ombudsman van Amsterdam niet bevoegd is om een onderzoek in te stellen naar de gedraging van een buitengewoon opsporingsambtenaar van het stadsdeel Zuidoost maar wel naar de klachtbehandeling door dat stadsdeel en de Nationale ombudsman wel bevoegd is om naar de gedraging van een buitengewoon opsporingsambtenaar een onderzoek in te stellen, hebben beide ombudsmannen besloten om gezamenlijk een rapport uit te brengen. De gemeentelijk ombudsman deed ambtshalve onderzoek naar de voortvarendheid waarmee de klacht van verzoekster door het Stadsdeel Zuidoost intern was behandeld.

Klacht

Verzoekster klaagt over het handelen van een buitengewoon opsporingsambtenaar (BOA) van de afdeling Handhaving Openbare Ruimte van stadsdeel Zuidoost op 10 maart 2011 en 12 maart 2011. Verzoekster klaagt er met name over dat deze BOA niet op een zorgvuldige manier heeft gehandeld bij het vaststellen van haar identiteit.

Toedracht

Op 8 maart 2011 wilde de heer P., de echtgenoot van verzoekster, een vuilniszak in een ondergrondse vuilcontainer stoppen. Omdat de vuilniscontainer vol zat, ging de klep die toegang geeft tot de vuilcontainer niet open. Omdat er meer vuilniszakken bij de vuilcontainer stonden, besloot de echtgenoot van verzoekster om zijn vuilniszak erbij te zetten. Een buitengewoon opsporingsambtenaar (BOA) van de afdeling Handhaving Openbare Ruimte van stadsdeel Zuidoost trof de vuilniszak aan die door de echtgenoot van verzoekster was achtergelaten en vond daarin gegevens waarop de naam van de echtgenoot van verzoekster stond vermeld. Daarop schreef de BOA op naam van de echtgenoot van verzoekster alvast een bekeuring uit voor het niet op de voorgeschreven wijze aanbieden van huishoudelijk afval. Vervolgens stuurde de BOA een oproepingskaart naar de echtgenoot van verzoekster met het verzoek om op 9 maart 2011 tussen 10:00 en 17:00 uur in verband met de mogelijke overtreding contact met de BOA op te nemen. De echtgenoot van verzoekster probeerde op die datum contact op te nemen met de BOA maar geen van de op de oproepingskaart genoemde BOA's was aanwezig. Omdat de echtgenoot van verzoekster geen tijd had om het de volgende dag nog een keer te proberen, vroeg hij aan verzoekster om dat te doen.

Op 10 maart 2011 belde verzoekster naar het nummer dat op de oproepingskaart stond vermeld. Verzoekster kreeg een van de op de oproepingskaart vermelde BOA's aan de telefoon. Deze BOA vroeg aan verzoekster wie zij was en wat haar naam was. Verzoekster antwoordde daarop dat ze de echtgenote was van P. (wiens naam op de oproepingskaart

stond vermeld). Op 11 maart 2011 lag er wederom een oproepingskaart in de brievenbus van verzoekster. Deze kaart was aan verzoekster geadresseerd. Verzoekster nam dezelfde dag nog contact op met de BOA en kreeg te horen dat ze een proces-verbaal kreeg omdat ze op 10 maart 2011 een valse identiteit zou hebben opgegeven. Verzoekster ontving vervolgens van het Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB) een OM strafbeschikking van € 270,-. Omdat verzoekster het met deze handelwijze niet eens was, diende zij een klacht in bij de gemeentelijke ombudsman van Amsterdam.

Visie verzoekster

Verzoekster en haar echtgenoot (de heer P.) troffen in hun brievenbus een briefkaart aan waarop de BOA aan de geadresseerde (de heer P.) het verzoek deed om op 9 maart 2011 tussen 10:00 en 17:00 uur contact op te nemen in verband met een mogelijk gepleegde overtreding. De echtgenoot van verzoekster probeerde op 9 maart 2011 telefonisch contact te krijgen met een van de BOA's wier naam op de briefkaart stond vermeld. Geen van beide BOA's was echter aanwezig en mevrouw S. (een van de BOA's) was ook niet bereikbaar. Omdat de echtgenoot van verzoekster geen tijd had om het de dag daarna nog een keer te proberen, vroeg hij verzoekster om dat te doen.

Volgens verzoekster belde zij op 10 maart 2011 naar het telefoonnummer dat op de briefkaart stond vermeld. Verzoekster kreeg S. (BOA) aan de lijn die aan verzoekster vroeg: "Wie bent u, wat is uw adres en wat is uw geboortedatum?". Verzoekster antwoordde S. dat zij de echtgenote was van de heer P. en dat haar naam R. P. was. Verzoekster legde uit dat ze belde omdat haar echtgenoot verhinderd was en niet kon bellen. Volgens verzoekster heeft zij niet de verantwoordelijkheid op zich genomen doch enkel gebeld als de echtgenote van P. Verzoekster gaf aan dat S. wist dat zij de echtgenote was van P. omdat S., in verband met de privacy van haar echtgenoot, anders nooit enige uitleg had mogen geven over de inhoud van de verdenking.

Volgens verzoekster vroeg S. vervolgens aan haar wat het adres was van verzoekster en wanneer zij was geboren. Verzoekster gaf haar correcte adres op en haar correcte geboortedatum. Verzoekster deelde verder aan S. mee dat haar echtgenoot was verhinderd en dat zij daarom belde. S. legde aan verzoekster uit dat de naam van P. in de vuilniszak was aangetroffen en dat hij een strafbeschikking zou ontvangen. Volgens verzoekster voegde S. daaraan toe dat de ondergrondse vuilcontainer op 8 maart 2011 niet vol was en de klep gewoon functioneerde. Verzoekster gaf aan dat S. niet had gevraagd wie de vuilniszak verkeerd had aangeboden.

Volgens verzoekster lag er op 11 maart 2011 weer een briefkaart in de bus. Dit keer was de briefkaart aan verzoekster geadresseerd. Via de briefkaart vroeg S. aan verzoekster om telefonisch contact met haar op te nemen. Verzoekster nam vervolgens op de dag die op de briefkaart stond vermeld telefonisch contact op met S. Verzoekster kreeg van S. te horen dat ze een proces-verbaal kreeg omdat verzoekster volgens S. een valse identiteit

had opgegeven omdat ze haar meisjesnaam niet had genoemd. Volgens S. stond ze in de GBA onder de achternaam F. ingeschreven en niet onder de achternaam P.

S. kon daar verder niet op ingaan omdat ze op dat moment buiten liep en beëindigde daarmee het telefoongesprek. In eerste instantie begreep verzoekster niet waar S. het over had. Toen het bij verzoekster doordrong dat het te maken had met de manier waarop zij zich aan de telefoon aan S. had voorgesteld, kon zij dit niet geloven. Verzoekster vindt het een schandelijke manier van het stadsdeel. In het paspoort van verzoekster staat weliswaar F. e/v P. maar zij en haar echtgenoot zijn al 30 jaar met elkaar getrouwd en zij gebruikt de achternaam P. van haar echtgenoot sinds zij met hem getrouwd is. Zij gebruikt deze achternaam P. ook al 29 jaar op haar werk. Volgens verzoekster komt daar nog bij dat S. haar nooit naar haar identiteit heeft gevraagd door te informeren of F. haar eigen naam was of haar meisjesnaam doch heeft volstaan met de vraag: "Wat is uw naam?". Volgens verzoekster heeft S. nooit aan haar gevraagd hoe zij in de gemeentelijke basisadministratie (GBA) stond ingeschreven en ook nooit naar haar identiteit geïnformeerd. S. heeft ook nooit naar het paspoort of identiteitsbewijs van verzoekster gevraagd. Volgens verzoekster zijn woorden als identiteit en bevolkingsregister zelfs nooit door S. gebruikt. Verzoekster stelt dat zij op geen enkel moment het gevoel heeft gehad dat S. bereid was om naar verzoekster te luisteren of om iets uit te leggen. Volgens verzoekster is S. nergens op ingegaan. S. heeft naar de mening van verzoekster, alle kansen gehad om verzoekster voor een gesprek uit te nodigen en een face-to-face verklaring af te leggen. Alles heeft zich telefonisch afgespeeld met alle gevolgen van dien. Verzoekster heeft de manier waarop ze op 12 maart 2011 door S. te woord was gestaan als ronduit vervelend ervaren. Verzoekster was heel erg overstuur door de reactie van S. op haar vraag waarom ze een bekeuring kreeg voor het opgeven van een valse identiteit. Het enige wat S. tegen verzoekster zei, was dat verzoekster een boete/bon kreeg en dat S. op dat moment buiten liep en S. haar verder niet te woord kon staan. Verzoekster gaf aan dat zij noch van S. noch van iemand anders van de betreffende dienst enige uitleg of kans heeft gekregen om op de beschuldiging te reageren. Verzoekster begrijpt niet waarom ze een bekeuring voor het opgeven van een valse identiteit heeft gekregen terwijl S. weet met wie ze gesproken heeft en verzoekster keurig haar naam heeft genoemd en gehoor heeft gegeven aan het verzoek om contact op te nemen. Volgens verzoekster is het waar dat zij S. heeft onderbroken. Verzoekster was op dat moment totaal van slag en woedend.

Volgens verzoekster zit de onheuse bejegening in het feit dat S. haar een volkomen onterechte, onredelijke en onlogische bekeuring heeft gegeven. Verzoekster heeft de indruk dat de bekeuring een rancuneuze reactie was van S. omdat verzoekster waarschijnlijk te geïrriteerd had gereageerd op de boete die voor de vuilniszak werd opgelegd. Mocht verzoekster in de toekomst weer telefonisch de vraag krijgen wat haar naam is dan maakt ze eerst een persoonlijke afspraak zodat ze haar identiteitsbewijs kan tonen om er zeker van te zijn dat er geen misbruik kan worden gemaakt van de geleverde informatie rond haar identiteit.

Visie Stadsdeel Zuidoost

Volgens het Dagelijks Bestuur van het Stadsdeel Zuidoost (het Stadsdeel) heeft verzoekster in eerste instantie ontkend in overtreding te zijn geweest met het aanbieden van huisvuil. Volgens het Stadsdeel heeft de verbalisant S. van verzoekster de persoonsgegevens gevraagd waarmee zij staat ingeschreven in de Gemeentelijke Basis Administratie (GBA). Verzoekster wilde niet vertellen waar zij was geboren. Bij de controle van de identiteitsgegevens in de GBA bleken de gegevens van verzoekster niet compleet te zijn en af te wijken van de door haar opgegeven identiteitsgegevens. De voornamen en achternaam van verzoekster kwamen niet overeen met de gegevens in de GBA. Hiervoor is door S. een proces-verbaal opgemaakt in verband met het onjuist verstrekken van identiteitsgegevens. Volgens het Stadsdeel had verzoekster bij S. de indruk gewekt dat zij namens zichzelf sprak en daarmee de verantwoordelijkheid voor de overtreding (het onjuist aanbieden van huisvuil) op zich nam.

Volgens het Stadsdeel hoort een handhaver (BOA) zich aan de geldende procedures en voorschriften te houden. Verzoekster werkte daar niet aan mee. De handhaver heeft het bevolkingsregister moeten raadplegen om de juiste gegevens te achterhalen.

Volgens het Stadsdeel is de klacht van verzoekster, dat ze geen valse naam heeft opgegeven omdat ze de naam van haar echtgenoot had gegeven, tijdens de interne klachtbehandeling gegrond verklaard omdat verzoekster op grond van artikel 1:9 lid 1 van het Burgerlijk Wetboek de achternaam van haar echtgenoot mag voeren. Voor wat betreft de rechtmatigheid van de opgelegde sanctie (*die betrekking heeft op het opgeven van een valse naam*) onthoudt het Stadsdeel zich van het geven van een oordeel aangezien het Openbaar Ministerie de enige instantie is die daarover kan oordelen.

Volgens het Stadsdeel werd verzoekster tijdens het telefoongesprek van 10 maart 2011 weliswaar herhaaldelijk onderbroken, maar betrokken ambtenaar S. heeft bij die interrupties geen mededelingen gedaan, waarvan aannemelijk is dat die beschouwd kunnen worden als een onheuse bejegening. Het Stadsdeel is echter wel van mening dat de communicatie tussen beide partijen beter had gekund. Volgens het Stadsdeel is S., als BOA, bij het doen van het opsporingsonderzoek in de communicatie met een burger gehouden om een ontbiedingsbrief te gebruiken bij de constatering van een overtreding van onjuist aangeboden afval. Daarnaast is S. gebonden aan de procedure Besluit Strafbeschikking.

Bij de gemeente Amsterdam dienen de gemeentelijke BOA's ten aanzien van het verhoren van een verdachte de volgende procedure te volgen.

"Werken met de strafbeschikking (PSB/BSB) Versie juli 2011

Verhoor

Er moeten minimaal twee pogingen gedaan zijn om de verdachte te horen. Als het dan niet gelukt is mag onverwijld proces-verbaal opgemaakt worden. Er moet duidelijk in het proces-verbaal beschreven worden welke pogingen zijn ondernomen. Bij de bestuurlijke strafbeschikking moet een ontbiedingsbrief uitgestuurd worden waarin de cautie wordt gegeven aan verdachte als de verdachte geen contact opneemt. Men dient hiervoor de standaard ontbiedingsbrief te gebruiken zoals opgesteld door het OM."

Visie betrokken BOA

Volgens de bij de klacht betrokken buitengewoon opsporingsambtenaar (BOA) S. had zij op 8 maart 2011 een afvalstoffencontrole uitgevoerd op een locatie waar meerdere afvalzakken naast een ondergronds inzamelsysteem van een bepaalde wijk lagen.

S. heeft samen met haar collega Si. in een van de aangetroffen vuilniszakken een aantal medicijndoosjes aangetroffen waarop de personalia van de echtgenoot van verzoekster stonden. S. is vervolgens naar het adres van de echtgenoot van verzoekster gegaan en heeft daar aangebeld. Omdat er geen reactie volgde, heeft S. een oproepingskaart op naam van de heer P. (de echtgenoot van verzoekster) in de brievenbus gedaan. Middels deze kaart deed S. aan de heer P. het verzoek om met de handhaver de heer R. / mevrouw S. op woensdag 9 maart 2011 tussen 10:00 en 17:00 uur telefonisch contact op te nemen op telefoonnummer xxxxxxxx.

Volgens S. heeft de overtreder op 9 maart 2011 om 11:20 telefonisch contact gehad met een collega van S. Volgens S. heeft zij later die dag om 15:01 uur geprobeerd om de overtreder (de heer P.) te bellen, maar de telefoon werd niet opgenomen. S. werd op 10 maart 2011 gebeld door een vrouw die volgens S. verklaarde dat zij de verantwoordelijkheid wilde nemen voor de (op 8 maart 2011 geconstateerde) overtreding. S. heeft hierop verzoekster telefonisch als verdachte gehoord. Tijdens dit gesprek had verzoekster aangegeven dat ze het niet eens was met het proces-verbaal.

Volgens S. heeft zij bij het horen van verzoekster de voorgeschreven procedure toegepast. Het vragen naar de persoonsgegevens is daar een onderdeel van. De verklaring dat verzoekster 'echtgenote van' is, is voor een handhaver niet voldoende. S. gaf aan dat de gegevens, zoals deze in het bevolkingsregister zijn opgenomen, nodig zijn voor het vaststellen van de identiteit. Volgens S. wilde verzoekster deze gegevens niet geven, noch haar geboorteplaats, noch haar voorletters. S. gaf verder aan dat iemand verplicht is om die gegevens op verzoek te geven en dat is de reden waarom S. uiteindelijk aan verzoekster de sanctie heeft opgelegd.

Volgens S. gaf verzoekster, nadat zij verzoekster als verdachte had gehoord, een valse naam op. Verzoekster gaf als voornamen Rosie Gertrude en als achternaam P. op. Verzoekster gaf aan op welke datum ze in Duitsland was geboren. Toen S. aan verzoekster vroeg in welke plaats zij geboren was, gaf verzoekster hier geen antwoord op.

S. heeft het bevolkingsregister moeten raadplegen om de juiste gegevens te achterhalen. Volgens S. bleek uit het systeem van de Gemeentelijke Basis Administratie (GBA) dat verzoekster de voornamen van Roswitha Gertrud heeft en als achternaam F. en dat zij geboren was in de plaats H. te Duitsland. Volgens S. werd zij tijdens het telefoongesprek aldoor onderbroken door verzoekster waardoor S. niet in de gelegenheid was om een behoorlijke toelichting te geven.

Op 10 maart 2011 heeft S. met haar collega Si. bij het adres van verzoekster aangebeld om haar in de gelegenheid te stellen om een verklaring af te leggen in verband met overtreding van de Wet Identificatieplicht. Omdat er niet werd gereageerd op het aanbellen, deed S. een oproepingskaart in de bus met het verzoek om op 12 maart 2011 tussen 10:00 en 17:00 uur telefonisch contact op te nemen met S. op nummer xxxxxxxx. Op 12 maart 2011 werd S. door verzoekster opgebeld en legde verzoekster een verklaring af. Volgens S. wilde zij aan verzoekster een toelichting geven op het proces-verbaal maar was verzoekster niet voor rede vatbaar.

Verklaring van de betrokken BOA bij de ombudsman

De betrokken BOA mevrouw S. verklaarde tegenover een medewerker van de Nationale ombudsman en een medewerker van de gemeentelijke ombudsman van Amsterdam het volgende.

T.a.v. het vaststellen van de identiteit van verzoekster

Volgens S. wordt bij de staande houding van een verdachte (op straat) diens identiteit vastgesteld door middel van een legitimatiebewijs dat geldig is en op diens naam staat. Op het moment dat S. iemand niet (op heterdaad) kan staande houden en alleen een overtreding op, bij wijze van spreken, de Afvalstoffenverordening constateert dan wordt de identiteit (van de verdachte) geverifieerd op adres via de Gemeentelijke Basis Administratie (GBA) op het kantoor. Volgens S. wordt daarbij gebruik gemaakt van de correspondentie die tijdens een afvalstoffencontrole wordt aangetroffen in onder andere een huisvuilzak. Wanneer S. een overtreder niet heeft kunnen staande houden dan belt S. in eerste instantie aan bij het adres waar de vermoedelijke overtreder woont. Volgens S. is dat vanuit het Openbaar Ministerie zo bepaald. Als er op dat moment niemand thuis is dan wordt er door S. een kaartje in de brievenbus gedeponneerd met het verzoek aan de overtreder om te bellen naar S. of een andere met naam genoemde ambtenaar die op het kaartje staat vermeld. Normaal gesproken wordt degene aangeschreven die op de correspondentie of andere gegevens naar voren komt. Dat is op dat moment de directe verdachte.

Volgens S. kan het zo zijn dat als zij met een surveillance bezig is of met een staande houding of wat voor situatie dan ook, zij dan telefonisch even onbereikbaar is. S. gaf aan dat er naast haar naam ook nog een naam van een collega op het kaartje staat vermeld.

Die collega is een verhoorambtenaar en die zou het verhoor kunnen waarnemen.

Als de vermoedelijke overtreder belt dan wordt de verificatie in het GBA gedaan aan de hand van de gegevens die S. tijdens het gesprek vraagt aan die persoon. Volgens S. vraagt zij ook telefonisch aan die persoon of die persoon wil meewerken of anders een afspraak wil maken om op het Stadsdeelkantoor langs te komen. De gegevens die tijdens het gesprek worden opgegeven, worden op dat moment door S. gecontroleerd aan de hand van de gegevens uit het GBA-systeem die S. voor zich heeft liggen. Op het moment dat iemand anders zegt: "Ik neem de verantwoordelijkheid op mij of ik heb het daar geplaatst", dan wordt diegene als verdachte aangemerkt. Op het moment dat dat voor S. duidelijk is en dat voor de persoon die de verantwoordelijkheid op zich neemt duidelijk is, dan wordt de cautie aangezegd. Meestal gaat er volgens S. een heel riedeltje aan vooraf om een toelichting te geven van dat diegene de verantwoordelijkheid op zich neemt. Dan verifieert S. nog in eerste instantie met wie zij te maken heeft en aansluitend daarop geeft S. de cautie. S. zegt dan dat diegene niet tot antwoorden verplicht is. Soms is het volgens S. wel een beetje verwarrend en dan is het niet meteen duidelijk maar na de toelichting die S. geeft, dat het een overtreding is en welke verordening is overtreden en in welke hoedanigheid iemand daarin wordt benaderd, is het uiteindelijk wel duidelijk voor die persoon.

Als er geen gehoor wordt gegeven aan het verzoek om telefonisch contact op te nemen dan wordt er daarna nog een tweede oproeping per brief verzonden. Daarin staat ook de mogelijkheid, maar dat is volgens S. in dit geval niet van toepassing, om indien gewenst op schrift of per mail een verklaring te geven en om eventueel ook, maar dat weet S. niet zeker uit haar hoofd, een bezoek te brengen of een afspraak te maken op het Stadsdeelkantoor. Op het moment dat iemand telefonisch gehoord wordt, wordt de mogelijkheid ook geboden om een afspraak te maken om een verklaring af te leggen op het Stadsdeelkantoor. In andere situaties was het volgens S. precies hetzelfde geweest. Op het moment dat het met een staande houding het geval was geweest en iemand had in dat geval wel zijn rijbewijs getoond maar er was een onjuist adres opgegeven en als S. er op het kantoor achter was gekomen door middel van de GBA verificatie, dan was het dezelfde situatie geweest en dan had S. ook nog die persoon aangeschreven en de mogelijkheid gegeven om een verklaring daarvoor te geven.

T.a.v. de verificatie van de opgegeven identiteitsgegevens aan de hand van de GBA

Volgens S. was het belangrijk om de identiteit van verzoekster vast te stellen. Als iemand aangeeft echtgenote te zijn van, dan wil dat nog niet zeggen dat dat zo is. Iedereen kan wel zeggen dat die echtgenote van is.

Volgens S. moet je toch de verificatie hebben. S. had op dat moment niet de GBA-uitdraaien op haar bureau liggen. Ze had alleen de GBA-gegevens van de heer P. uitgedraaid. S. gaf aan dat ze naar aanleiding van de naam en het adres dat ze in de

vuilniszak had aangetroffen een GBA-uitdraai had gemaakt. S. maakt alleen een GBA-uitdraai van de persoon van wie ze de gegevens aantreft in de vuilniszak en verder niet. Op het moment dat S. het niet zeker weet of geen naam heeft maar alleen een meneer X of geen voorletters bij een achternaam dan wil S. nog wel eens de GBA-gegevens van meerdere personen van hetzelfde adres met dezelfde achternaam (GBA) uitdraaien.

Tijdens het afleggen van de verklaring aan de onderzoeker van de Nationale ombudsman en de senior-onderzoeker van de gemeentelijke ombudsman (de onderzoekers) werd door de onderzoekers aan S. een uitdraai getoond waarop de GBA-gegevens van de heer P. stonden vermeld. Deze uitdraai was ten behoeve van het onderzoek door de gemeente Amsterdam aan de onderzoekers verstrekt. Volgens S. zag de uitdraai die aan haar werd getoond er anders uit dan de uitdraai die zij zelf had gemaakt. (N.B. er stonden meer gedetailleerde persoonsgegevens op vermeld). Op de vraag of S. op de GBA-uitdraai van de heer P. kon zien of hij getrouwd was, antwoordde S. dat zij dat kon zien maar dat het geen gegevens zijn waar S. direct naar kijkt. S. overhandigde tijdens het afleggen van haar verklaring een door haar gemaakte uitdraai van de GBA-gegevens van de heer P. De GBA-gegevens van verzoekster had S. pas na het eerste gesprek met verzoekster uitgedraaid. Op de uitdraai die S. van de GBA-gegevens van de heer P. had gemaakt, stond mevrouw F. (N.B. de meisjesnaam van verzoekster) vermeld. Volgens S. kijkt zij normaal gesproken alleen naar dit gedeelte (S. wees de bovenste helft van de GBA uitdraai van de heer P. aan die ze had meegenomen en liet zien) en niet naar dat gedeelte (S. wees de onderste helft aan van de hiervoor genoemde GBA-uitdraai van de heer P. waarop de naam van verzoekster staat met haar meisjesnaam F.). S. gaf aan dat als je zoekt op meerdere personen, je dat inderdaad op dat vorige scherm open zou kunnen klikken. Volgens S. kan zij niet aan de bovenste helft van de GBA uitdraai van de heer P. zien of hij getrouwd is of alleenstaand.

T.a.v. de gesprekken

Ten aanzien van verzoekster kon S. zich nog herinneren dat verzoekster S. zowel tijdens het telefonische gesprek dat op 10 maart 2011 plaatsvond als tijdens het gesprek dat op 12 maart 2011 plaatsvond, weinig mogelijkheid gaf om een toelichting te geven terwijl S. op zich altijd wel een heleboel informatie wil verstrekken over hoe de situatie in elkaar steekt en hoe het proces gaat lopen. Uit de documenten haalde S. terug dat er weinig begrip was vanuit verzoekster. Het was een moment waarop S. met haar surveillance bezig was en haar telefoon stond doorgeschakeld. Het was volgens S. niet een moment om uitgebreid een gesprek te kunnen voeren. S. probeerde nog de informatie te geven en verzoekster de verklaring te geven. Die had S. verder ook opgenomen. Het was volgens S. geen plezierige situatie; ook niet omdat S. op dat moment verzoekster niet de tijd kon geven die verzoekster wilde. Dat tweede gesprek was wat vervelender maar S. had daar verder niet een bijzondere herinnering aan overgehouden.

S. kon zich nog herinneren dat verzoekster niet heel bereidwillig was om haar gegevens te verstrekken. S. had aan verzoekster uitgelegd dat iedereen wel telefonisch kan aangeven dat ze een bepaalde persoon zijn. S. had echt daadwerkelijk en specifiek gevraagd hoe verzoekster stond ingeschreven in de GBA. Volgens S. gaf ze als achternaam P. op en ook een geboorteplaats en haar tweede naam wilde ze niet opgeven of was onjuist, dat wist S. niet meer. Dat liep volgens S. inderdaad niet helemaal soepel.

S. vond niet dat zij een fout had gemaakt maar misschien zou zij in de toekomst, de situatie heeft zich volgens S. nadien nog niet voorgedaan, zelf meer gericht zijn op een meisjesnaam. Normaal gesproken heb je bij een staande houding dan nog een legitimatiebewijs waarop staat "echtgenote van" ('ev') maar dat was in dit geval niet te zien en niet van toepassing maar S. durfde niet met zekerheid te zeggen dat dat ook op de GBA stond aangegeven. S. gaf aan dat het in de toekomst misschien effectiever zou zijn om, in het geval waarin iemands identiteit telefonisch wordt vastgesteld en daarbij het vermoeden ontstaat dat de betreffende persoon een valse naam opgeeft, de betreffende persoon op het Stadsdeelkantoor uit te nodigen om daar diens ID-bewijs te laten tonen om er echt zeker van te zijn of er echt een valse naam is opgegeven. Ten slotte gaf S. aan dat het niet vaak voorkomt dat er onjuiste ID gegevens worden verstrekt.

Verklaring van K. (teammanager handhaving en klachten coördinator van de afdeling Handhaving bij het Stadsdeel Zuidoost)

De teammanager Handhaving, mevrouw K., verklaarde tegenover een onderzoeker van de Nationale ombudsman en een senior onderzoeker van de gemeentelijke ombudsman van Amsterdam (de onderzoekers) in het kader van het onderzoek het volgende.

Ten aanzien van het telefonische contact

Volgens K. zijn ze in principe altijd wel bereikbaar. Normaal gesproken is het volgens K. zo dat als iemand het nummer belt dat op het oproepkaartje staat vermeld, de beller een verhoorambtenaar aan de lijn krijgt. Als de verhoorambtenaar op dat moment telefonisch in gesprek is dan wordt de beller doorgeschakeld naar het algemene nummer van de afdeling Handhaving. Wanneer de beller dan iemand aan de lijn krijgt en aangeeft graag met de BOA te willen spreken en niet met de verhoorambtenaar dan wordt er tegen zo'n beller gezegd dat er een terugbelnotitie zal worden gemaakt. Volgens K. maakt dat het lastig en in het geval van verzoekster is dat kennelijk niet gebeurd (N.B. toen de echtgenoot van verzoekster belde). K. gaf aan dat er in principe altijd telefonisch contact wordt opgenomen. Er wordt altijd gevraagd naar aanleiding waarvan er contact wordt opgenomen en dan wordt er door de beller gezegd: "er is een oproepkaart in de bus gegooit". De verhoorambtenaar zegt dan altijd als eerste: "dan heeft u waarschijnlijk een overtreding gepleegd, dan wordt u nu aangemerkt als verdachte en dan wijzen we op de cautie". Dat wordt volgens K. wel altijd telefonisch zo gedaan. Het zijn uniforme oproepkaarten. K. wist niet wat de achtergrond is dat de cautie niet op de oproepkaarten is

gezet. Het wordt wel altijd als eerste gevraagd ook aan de telefoon: "waarvoor belt u, o belt u daarvoor, dan wil ik u erop wijzen dat dit de reden is waarom u ons moest opbellen".

Ten aanzien van de GBA uitdraai van de heer P.

Volgens K. hangt het af van de autorisaties die je in het systeem hebt hoeveel persoonsgegevens je van iemand in het GBA kunt zien. De BOA's hebben niet de volledige autorisatie. Als de BOA's bijvoorbeeld de achternaam van de heer P. intikken dan krijgen zij alleen meneer P. en niet meteen ook de echtgenote en de inwonende kinderen van de heer P. te zien. Volgens K. is het een interne discussie of BOA's een beperkte of uitgebreide autorisatie (mogen) hebben om het GBA te raadplegen. K. gaf aan dat er GBA V en GBA paraplu is en daar zijn ook weer ondergradaties in. Op centraal- en stadsdeelniveau wordt weer bepaald wie waar in mag. De inspecteurs en de juristen krijgen een volledige uitdraai van het GBA. De BOA's krijgen wel de naam van de man maar niet de naam van de persoon waarmee die man gehuwd is. Tijdens het afleggen van de verklaring werd door de onderzoekers aan K. een GBA-uitdraai getoond die op 10 maart 2011 was uitgedraaid (de GBA uitdraai van de heer P.). K. gaf aan dat op deze GBA uitdraai van de heer P. verzoekster met haar meisjesnaam (F.) staat vermeld.

GBA-uitdraai van de heer P. van 8 maart 2011

Op de GBA uitdraai die S. op 8 maart 2011 om 14:16 van de heer P. had uitgedraaid, staan de volgende gegevens, voor zover relevant voor dit onderzoek, vermeld:

05 - Huwelijk/geregistreerd partnerschap

0240 Geslachtsnaam F.

0610 Datum huwelijk/partnerschap xx-xx-xxxx

GBA uitdraai van verzoekster van 10 maart 2011

Op de GBA uitdraai die S. op 10 maart 2011 om 10:20 uur van verzoekster had uitgedraaid, staan de volgende gegevens, voorzover relevant voor dit onderzoek, vermeld:

01 - Persoon

.....

.....

0210 Voornamen R. G.

0240 Geslachtsnaam F.

.....

.....

.....

+ R.H.F. P. (*N.B. de voornamen en achternaam van de echtgenoot van verzoekster. Dit veld is blijkens de uitdraai niet open geklikt.*)

Visie politie Amsterdam-Amstelland

De korpschef liet tijdens het onderzoek van de Nationale ombudsman weten dat hij op 5 april 2011 per e-mail door het Stadsdeel Zuidoost op de hoogte was gesteld van de klacht van verzoekster. Na lezing van de klacht besloot de korpschef dat het Stadsdeel de klacht in eigen beheer kon afdoen.

Beoordeling van de klacht over het vaststellen van de identiteit

1. Het vereiste van goede voorbereiding houdt in dat de overheid alle informatie die van belang is om een weloverwogen beslissing te nemen, verzamelt. In dat kader is het tevens van belang dat die informatie ook op een zorgvuldige manier wordt bestudeerd alvorens een voor een burger ingrijpende beslissing te nemen; en bij eventuele onduidelijkheden de betreffende burger om aanvullende informatie wordt verzocht.

2. Sinds 2005 zijn burgers verplicht om zich op grond van de Wet op de uitgebreide identificatieplicht onder bepaalde omstandigheden te identificeren (in het spraakgebruik wel 'legitimeren' genoemd). Volgens de wetgever moest de, tot dan toe beperkte, identificatieplicht worden uitgebreid om de bestrijding van de criminaliteit en de rechtshandhaving doeltreffender te laten worden. Anonimiteit in de publieke ruimte mocht, blijkens de Memorie van Toelichting bij het wetsvoorstel, geen excuus worden om zich achter te verschuilen en zich te onttrekken aan de verantwoordelijkheid voor zijn of haar optreden. In het verleden kwam het namelijk voor dat sommige burgers aan opsporingsambtenaren een valse naam opgaven met de bedoeling om bijvoorbeeld onder een bekeuring uit te kunnen komen. Door het invoeren van de toonplicht werd het burgers moeilijker gemaakt om nog langer een valse naam (identiteit) op te kunnen geven. Het gaat in deze gevallen om situaties waarin er rechtstreeks persoonlijk contact is tussen een burger en een opsporingsambtenaar.

3. In het geval van verzoekster had tijdens het feitelijk constateren van de overtreding van de afvalstoffenverordening van de gemeente Amsterdam geen rechtstreeks persoonlijk contact plaatsgevonden tussen de vermoedelijke overtreder en de opsporingsambtenaar die het strafbare feit had geconstateerd. Er was in die zin geen sprake van een 'echte' heterdaadsituatie. Omdat zowel verzoekster als haar man niet thuis waren op het moment

waarop de opsporingsambtenaar S. bij hun woonadres aanbelde, was een rechtstreeks persoonlijk contact met het doel de daadwerkelijke overtreder op te sporen en diens identiteit vast te stellen, althans op dat moment, niet mogelijk. Het contact verliep vervolgens via de telefoon. De Nationale ombudsman stelt vast dat verzoekster tijdens haar gesprek met S. als achternaam P. heeft opgegeven en dat S., hoewel verzoekster had aangegeven dat zij namens haar echtgenoot belde omdat die verhinderd was, tijdens het telefonisch vaststellen van de identiteit van verzoekster niet heeft nagevraagd hoe de meisjesnaam van verzoekster luidde. Door dit achterwege te laten, is S. tijdens het raadplegen van de GBA-gegevens van verzoekster, ten onrechte uitgegaan van de veronderstelling dat verzoekster een valse achternaam aan S. had opgegeven. Overigens had S. aan de hand van de gegevens die op de GBA-uitdraai (d.d. 8 maart 2011) van de echtgenoot van verzoekster stonden, en die S. al voorafgaand aan het eerste telefoongesprek met verzoekster op 10 maart 2011 tot haar beschikking had, kunnen zien dat de op dat moment in eerste instantie als vermoedelijke overtreder aangemerkte heer P. getrouwd was met mevrouw F. (verzoekster). Daarnaast had S. nog een keer 's avonds bij verzoekster thuis kunnen aanbellen of verzoekster op een ander moment kunnen ontbieden op het Stadsdeelkantoor met het verzoek om haar ID-bewijs te tonen waarop zowel de meisjesnaam als de achternaam van de echtgenoot van verzoekster staat vermeld. Door enerzijds geen acht te slaan op verzoeksters opmerking dat zij belde omdat haar echtgenoot was verhinderd en anderzijds de GBA-uitdraai van de heer P. niet zorgvuldiger te bestuderen, heeft het Stadsdeel Zuidoost gehandeld in strijd met het vereiste van goede voorbereiding.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

Feiten ten aanzien van de afhandeling van de klacht door het Stadsdeel Zuidoost

Op 12 maart 2011 diende verzoekster een klacht over een toezichthouder in bij het Stadsdeel wegens smaad en belediging. Een afschrift stuurde zij naar de gemeentelijke ombudsman. Het Stadsdeel stuurde verzoekster een ontvangstbevestiging d.d. 15 maart 2011. Daarin stond dat zij zo spoedig mogelijk door de sector Wijkbeheer over de afhandeling van de klacht op de hoogte zou worden gebracht. Toen een inhoudelijke reactie uitbleef, vroeg de gemeentelijke ombudsman op 9 mei 2011 aan het Stadsdeel om de klacht met spoed af te handelen. De klachtencoördinator van het Stadsdeel zei toe voor 20 mei 2011 te reageren. Deze toezegging werd niet nagekomen. De gemeentelijke ombudsman stuurde de stadsdeelsecretaris op 25 mei 2011 een e-mail met het verzoek zo spoedig mogelijk telefonisch contact met hem op te nemen. De stadsdeelsecretaris gaf geen gehoor aan dit verzoek. Op 15 juni 2011 reageerde het Stadsdeel door een afschrift te sturen van een brief van 3 juni 2011 die aan verzoekster was gestuurd ter afhandeling van haar klacht. Het Stadsdeel verklaarde de klacht gegrond en erkende dat verzoekster de naam van haar echtgenoot mag voeren.

Beoordeling van de snelheid waarmee de klacht van verzoekster intern door het Stadsdeel Zuidoost was behandeld

1. Het vereiste van voortvarendheid houdt in dat een bestuursorgaan slagvaardig en met voldoende snelheid optreedt. Vaststaat dat het Stadsdeel verzoeksters klacht niet als klacht in de zin van hoofdstuk 9 Algemene wet bestuursrecht (Awb) in behandeling heeft genomen. De Awb schrijft voor dat een klacht in beginsel binnen zes weken dient te worden afgehandeld.
2. In deze zaak heeft het Stadsdeel er twaalf weken over gedaan om verzoeksters klacht af te handelen. Daar komt bij dat het Stadsdeel een toezegging om voor 20 mei 2011 te reageren niet is nagekomen en dat de stadsdeelsecretaris van het Stadsdeel geen gehoor heeft gegeven aan het verzoek van de gemeentelijke ombudsman om zo spoedig mogelijk contact op te nemen.
3. De ombudsman benadrukt de waarde van een deugdelijke klachtbehandeling, omdat deze een belangrijke bijdrage kan leveren aan het herstel van vertrouwen van de burger in de overheid. Het Stadsdeel heeft in strijd met het vereiste van voortvarendheid gehandeld.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van (een buitengewoon opsporingsambtenaar van) het Stadsdeel Zuidoost van de gemeente Amsterdam is gegrond ten aanzien van:

Het vaststellen van de identiteit van verzoekster, wegens schending van het vereiste van een goede voorbereiding

De snelheid waarmee de klacht van verzoekster intern was behandeld, wegens schending van het vereiste van voortvarendheid.

Slotbeschouwing

Vuilnis dat buiten containers wordt achtergelaten, vormt een bron van ergernis voor burgers. Het is daarom goed dat de gemeente (in dit geval het stadsdeel) handhavend optreedt. De echtgenoot van verzoekster trof een overvolle container aan waar meerdere vuilniszakken bij geplaatst waren. Een overvolle container vormt ook geen gewenste situatie. De echtgenoot van verzoekster kreeg een bekeuring op zijn naam en hij werd opgeroepen om telefonisch contact op te nemen met een buitengewoon opsporingsambtenaar van de gemeente. Verzoekster deed dat namens hem en - stelde zich daarbij voor onder de achternaam van haar echtgenoot die zij al 30 jaar voert.

Vervolgens ontving zij zelf een oproepkaart en toen zij naar aanleiding daarvan contact opnam, kreeg zij te horen dat zij een proces-verbaal kreeg wegens het opgeven van een valse identiteit. Zij had niet haar meisjesnaam opgegeven waaronder zij in de GBA geregistreerd stond. Dit leidde tot een OM strafbeschikking (strafrechtelijke boete) van het CJIB van € 270.

Wat verzoekster heeft gedaan is heel normaal: in een boetesituatie namens je echtgenoot opbellen en je daarbij aan de telefoon voorstellen met de achternaam die je gewend bent te gebruiken, in dit geval de achternaam van je echtgenoot. De boete die zij kreeg, vloeit voort uit het onnauwkeurig verwerken van de opgegeven informatie. Het beeld ontstaat van een wel zeer repressieve overheid. Bij een normale communicatie tussen een buitengewoon opsporingsambtenaar en verzoekster was direct duidelijk geworden hoe de vork in de steel zat en waarom verzoekster als echtgenote van de geverbaliseerde onder zijn achternaam opbelde.

De Nationale ombudsman,

mede namens de

Gemeentelijke ombudsman

van Amsterdam,

dr. A.F.M. Brenninkmeijer

Achtergrond

Wet op de identificatieplicht

Artikel 1

"1. Als documenten waarmee in bij de wet aangewezen gevallen de identiteit van personen kan worden vastgesteld, worden aangewezen:

1°. een geldig reisdocument als bedoeld in artikel 2, eerste lid, onder a, b, c, d, e en g, of tweede lid, van de Paspoortwet;

2°. de documenten waarover een vreemdeling ingevolge de Vreemdelingenwet 2000 moet beschikken ter vaststelling van zijn identiteit, nationaliteit en verblijfsrechtelijke positie;

3°. een geldig nationaal, diplomatiek of dienstpaspoot dat is afgegeven door het daartoe bevoegde gezag in een andere lidstaat van de Europese Gemeenschappen of in een andere staat die partij is bij de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte, voor zover de houder de nationaliteit van die andere lidstaat bezit;

4°. een geldig rijbewijs dat is afgegeven op basis van de Wegenverkeerswet, een geldig rijbewijs als bedoeld in artikel 107 van de Wegenverkeerswet 1994 of een rijbewijs dat is afgegeven door het daartoe bevoegde gezag in een andere lidstaat van de Europese Gemeenschappen of in een andere staat die partij is bij de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte, waarvan de houder in Nederland woonachtig is, zolang de bij de Wegenverkeerswet 1994 vastgestelde termijn van geldigheid in Nederland niet is verstreken, aan de houder geen administratieve maatregel bedoeld in paragraaf 9 van hoofdstuk VI van de Wegenverkeerswet 1994 is opgelegd of aan hem niet de bijkomende straf bedoeld in artikel 179 van die wet is opgelegd en mits het rijbewijs is voorzien van een pasfoto van de houder.

2. Onze Minister van Justitie kan, al dan niet voor een bepaald tijdvak, andere dan de in het eerste lid bedoelde documenten aanwijzen ter vaststelling van de identiteit van personen."

Artikel 2

"Een ieder die de leeftijd van veertien jaar heeft bereikt, is verplicht op de eerste vordering van een ambtenaar als bedoeld in artikel 8a van de Politiewet 1993, een identiteitsbewijs als bedoeld in artikel 1 ter inzage aan te bieden. Deze verplichting geldt ook indien de vordering wordt gedaan door een toezichthouder."

Wetboek van Strafrecht

Artikel 447e

"Hij die niet voldoet aan de verplichting om een identiteitsbewijs ter inzage aan te bieden, hem opgelegd krachtens de Wet op de identificatieplicht, het Wetboek van Strafvordering, het Wetboek van Strafrecht, de Overleveringswet, de Uitleveringswet, de Wet overdracht tenuitvoerlegging strafvonnis, de Penitentiaire beginselenwet, de Beginselenwet verpleging ter beschikking gestelden, de Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen of de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen, wordt gestraft met geldboete van de tweede categorie."

"Werken met de strafbeschikking (PSB/BSB) Versie juli 2011

Verhoor

Er moeten minimaal twee pogingen gedaan zijn om de verdachte te horen. Als het dan niet gelukt is mag onverwijld proces-verbaal opgemaakt worden. Er moet duidelijk in het proces-verbaal beschreven worden welke pogingen zijn ondernomen. Bij de bestuurlijke strafbeschikking moet een ontbiedingsbrief uitgestuurd worden waarin de cautie wordt gegeven aan verdachte als de verdachte geen contact opneemt. Men dient hiervoor de standaard ontbiedingsbrief te gebruiken zoals opgesteld door het OM."

Burgerlijk Wetboek Boek 1

Artikel 9, eerste lid

"Een vrouw die gehuwd is of die gehuwd is geweest dan wel wier partnerschap geregistreerd is of is geweest en die niet is getrouwd na beëindiging van de registratie of is hertrouwd dan wel niet een geregistreerd partnerschap is aangegaan na beëindiging van het huwelijk of opnieuw is aangegaan, is steeds bevoegd de geslachtsnaam van haar echtgenoot of van haar geregistreerde partner te voeren of aan de hare te doen voorafgaan dan wel die te doen volgen op haar eigen geslachtsnaam."

2

2011.10105

de Nationale ombudsman